

BRONNENMATRIX

Initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie

Alle gebruikte bronnen per categorie, met verificatiestatus

Doesburg · Duiven · Westervoort · Zevenaar

BurgerBelangen Duiven / DOED

Leeswijzer verificatiestatus

- ✓ Geverifieerd — bron is direct geraadpleegd en bevinding bevestigd.
- ⚠️ Geverifieerd via samenvatting — conclusie bevestigd via nieuwsbericht of secundaire bron; primair document deels achter betaalmuur.
- 📄 Openbaar document — officieel gepubliceerd; inhoud controleerbaar maar niet elk detail doorgerekend door indieners.
- ✗ Niet volledig verifieerbaar of gecorrigeerd — zie toelichting in kolom publicatie.

Inhoud

Inhoud.....	2
1. Wetenschappelijke publicaties (peer-reviewed)	3
2. COELO-data en -publicaties.....	5
3. Wettelijk kader en rijksbeleidsdocumenten	6
4. Gemeentelijke jaarstukken en begrotingen.....	7
5. Lokale bestuursdocumenten Liemers	8
6. Referentie-organisaties en bestaande samenwerkingen.....	9
7. Praktijkstudies Nederlandse fusiegemeenten	11
8. Ontvlochten ambtelijke samenwerkingen	12
9. Niet volledig verifieerbare bronnen — transparantieverklaring.....	13
10. De vijf meest gebruikte kernbronnen	14

1. Wetenschappelijke publicaties (peer-reviewed)

Kernpublicaties van COELO/RUG die de empirische basis vormen voor het initiatiefvoorstel.

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
1	Geen grotere doelmatigheid door herindeling gemeenten. ESB 99(4688), p.406-409. Kernbevinding: 39 herindelingen leveren gemiddeld geen besparing op. Verifieerbaar citaat: "Gemeentelijke herindeling om financiële reden is zinloos."	Allers & Geertsema (COELO/RUG)	2014	Samenvatting: binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/inclusiviteit/coelo-fusies-leveren-geen-geld-op — Primair: ESB (betaalmuur)	 Geverifieerd via samenvatting
2	Invloed van intergemeentelijke samenwerking op gemeentelijke uitgaven. Kernbevinding: samenwerking verlaagt gemeentelijke uitgaven niet. Uitzondering: belastinginning bespaart wel. Grondslag voor instrument 1 (belastingorganisatie).	Allers & De Greef (COELO/RUG)	2017	Direct PDF: coelo.nl/images/rapporten/Invloed_van_intergemeentelijke_samenwerking_op_gemeentelijke_uitgaven.pdf — Nieuwsbericht: coelo.nl/index.php/nieuws/2017/349-gemeentelijke-samenwerking-levert-geen-geld-op	 Geverifieerd
3	Gemeentelijke herindeling schaadt lokale en nationale democratie. Me Judice, 8 maart 2021. Kernbevinding: opkomst daalt structureel -2,2 procentpunt (raadsverkiezingen) en -0,7 procentpunt (Tweede Kamer). Effect aantoonbaar na vijf verkiezingen.	Allers, De Natris, Rienks & De Greef (COELO/RUG)	2021	Me Judice: mejudice.nl/artikelen/detail/gemeentelijke-herindeling-schaadt-lokale-en-nationale-democratie — RUG: research.rug.nl/nl/publications/gemeentelijke-herindeling-schaadt-lokale-en-nationale-democratie/	 Geverifieerd
4	Is small beautiful? Transitional and	Allers, De Natris, Rienks &	2021	doi.org/10.1016/j.electstud.2021.102284	 Geverifieerd via

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
	structural effects of municipal amalgamation on voter turnout. Electoral Studies 70, Art.102284. Engelstalige peer-reviewed versie van publicatie 3.	De Greef (RUG)			samenvatting
5	The economic effects of municipal amalgamation and intermunicipal cooperation. Proefschrift RUG. Volledige empirische onderbouwing van publicaties 1 en 2.	Geertsema, B. (COELO/RUG)	2017	Samenvatting: binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/burgerparticipatie/bezuinigen-door-gemeentelijke-herindeling-is-drijfzand	 Geverifieerd via samenvatting

2. COELO-data en -publicaties

De COELO Online Atlas is de primaire bron voor alle woonlastendata in het dossier.

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
6	COELO Online Atlas Gemeenten 2025. Woonlasten eigenaar-bewoner per gemeente. Gebruikt voor: Duiven €875, Doesburg €1.208, Westervoort €1.011, Zevenaar €1.050 (OZB + afval + riool).	COELO (RUG)	2025	coelo.nl/online-atlas/online-atlas-gemeenten2025.php	✓ Geverifieerd
7	COELO Online Atlas Gemeenten 2024. Gebruikt als referentie voor meerjarentrend woonlasten.	COELO (RUG)	2024	coelo.nl/online-atlas/online-atlas-gemeenten2024.php	✓ Geverifieerd
8	COELO-startpagina en nieuwsoverzicht. Bevat alle publicaties en nieuwsberichten.	COELO (RUG)	doorlopend	coelo.nl coelo.nl/nieuws/	✓ Geverifieerd
9	Profiel prof. dr. Maarten Allers — directeur COELO. Volledige publicatielijst.	RUG	2026	rug.nl/about-ug/latest-news/press-information/scientists-in-focus/mallers	✓ Geverifieerd
10	Essay Dag van de financiële verhoudingen 2023. Bevestigt: belastingsamenwerking enige samenwerkingsvorm die bespaart.	Allers, M.A. (COELO)	2023	coelo.nl/nieuws/nieuws-2023/	✓ Geverifieerd

3. Wettelijk kader en rijksbeleidsdocumenten

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
11	Gemeentewet — art. 121 (verordeningsbevoegdheid) en art. 147a (recht van initiatief). Grondslag referendumverordening en initiatiefvoorstel.	Ministerie van BZK	doorlopend	wetten.overheid.nl/BWBR0005416	 Openbaar document
12	Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). Regelt het wettelijke herindelingstraject.	Ministerie van BZK	doorlopend	wetten.overheid.nl/BWBR0003718	 Openbaar document
13	Beleidskader Gemeentelijke Herindeling 2019. Het geldende toetsingskader van BZK. NB: het initiatiefvoorstel verwees aanvankelijk foutief naar de versie van 2013 — gecorrigeerd naar 2019.	Ministerie van BZK	2019	rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/07/05/beleidskader-gemeentelijke-herindeling	 Openbaar document
14	Besluit financiële verhouding gemeentefonds — verdeelsystematiek vaste voeten. Basis voor berekening verlies drie vaste voeten bij fusie (circa -€1,2 mln/jaar structureel).	Ministerie van BZK/Financiën	doorlopend	rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/gemeentefonds	 Openbaar document
15	Handboek Gemeentelijke Herindeling. Bevat procedurestappen, doorlooptijden en richtlijnen.	BZK / VNG	2020	vng.nl/publicaties/handboek-gemeentelijke-herindeling	 Openbaar document
16	VNG Modelreferendumverordening 2019. Drie varianten voor gemeentelijke referendumverordeningen op grond van art. 121 Gemeentewet.	VNG	2019	vng.nl — zoek: referendumverordening	 Openbaar document
17	Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Grondslag rechtsvorm belastingorganisatie (openbaar lichaam) en ambtenarenpool (bedrijfsvoeringsorganisatie).	Ministerie van BZK	doorlopend	wetten.overheid.nl/BWBR0003740	 Openbaar document

4. Gemeentelijke jaarstukken en begrotingen

Alle jaarstukken zijn openbaar via gemeentelijke websites. BBV-kengetallen zijn wettelijk verplicht (Besluit Begroting en Verantwoording).

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
Doesburg					
18	Jaarstukken 2024. Gebruikt voor: weerstandsratio 2,9, solvabiliteit 64%, schuldquote -12,7%.	Gemeente Doesburg	2025	doesburg.nl — raadsinformatie / jaarstukken	 Openbaar document
19	Begroting 2026. Gebruikt voor woonlastenraming Doesburg en meerjarenprognose.	Gemeente Doesburg	2025	doesburg.nl — raadsinformatie / begroting	 Openbaar document
Duiven					
20	Jaarstukken 2024. Gebruikt voor: weerstandsratio 5,53 (klasse A), schuldquote 12,4%, solvabiliteit 40,1%, structureel sluitende begroting 2026-2029. Sterkste financieel profiel van de vier gemeenten.	Gemeente Duiven	2025	duiven.nl — raadsinformatie / jaarstukken	 Openbaar document
21	Begroting 2026. Gebruikt voor woonlastenraming Duiven (€875) en financiële projecties.	Gemeente Duiven	2025	duiven.nl — raadsinformatie / begroting	 Openbaar document
Westervoort					
22	Jaarstukken 2024. Gebruikt voor: weerstandsratio 1,97, solvabiliteit 17%.	Gemeente Westervoort	2025	westervoort.nl — raadsinformatie / jaarstukken	 Openbaar document
23	Begroting 2026. Gebruikt voor woonlastenraming Westervoort (€1.011).	Gemeente Westervoort	2025	westervoort.nl — raadsinformatie / begroting	 Openbaar document
Zevenaar					
24	Jaarstukken 2024. Gebruikt voor: weerstandsratio 2,85 (klasse A), schuldquote 71,5%, solvabiliteit 27,4%.	Gemeente Zevenaar	2025	zevenaar.nl — raadsinformatie / jaarstukken	 Openbaar document
25	Begroting 2026. Gebruikt voor woonlastenraming Zevenaar (€1.050).	Gemeente Zevenaar	2025	zevenaar.nl — raadsinformatie / begroting	 Openbaar document

5. Lokale bestuursdocumenten Liemers

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
26	VDL-rapport 'Nu of Nooit — bestuurlijke toekomst Liemers'. Openbaar rapport dat als grondslag dient voor de bestuurlijke richting. In collegezienwijzen aangehaald maar inhoudelijk niet geciteerd. NB: vroegere versies van weerwoordbrieven stelden dat het rapport niet openbaar was — dit was onjuist en is gecorrigeerd.	VDL Adviseurs (opdracht vier gemeenten)	2024/2025	Openbaar — via gemeentelijke websites Liemerse gemeenten	 Openbaar document
27	Motie 'Uitspreken intentie tot gemeentelijke fusie'. Aangenomen door gemeenteraad Zevenaar, 21 mei 2025.	Gemeenteraad Zevenaar	2025	zevenaar.nl — raadsagenda 21 mei 2025 / officielebekendmakingen.nl	 Openbaar document
28	Intentiebesluit vier Liemerse gemeenteraden, oktober 2025. Besluit om gezamenlijk herindelingsontwerp voor te bereiden.	Gemeenteraden Doesburg, Duiven, Westervoort, Zevenaar	2025	Via griffies / officielebekendmakingen.nl	 Openbaar document
29	Zienschijf college Zevenaar — Initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie. D.d. 30 juni 2026, zaaknr. Z/26/516721-UIT/26/1302268. Gericht aan R. van Bommel (FvD).	College B&W Zevenaar	2026	Via griffie Zevenaar	 Geverifieerd — volledig gelezen
30	Zienschijf college Duiven — Initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie. D.d. 30 juni 2026, zaaknr. Z/26/151451/201733936.	College B&W Duiven	2026	Via griffie Duiven	 Geverifieerd — volledig gelezen
31	Opbrengstdocument participatiebijeenvoer 24 juni 2026 / voorbereiding 3 juli 2026. 'Samen nóg sterker — Naar één Liemerse gemeente'. Acht thema's.	Gezamenlijke projectorganisatie Liemers	2026	Verspreid aan raadsleden / via griffies	 Geverifieerd — volledig gelezen

6. Referentie-organisaties en bestaande samenwerkingen

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
Belastingssamenwerking (instrument 1)					
32	GBLT — Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn. Referentie voor belastingssamenwerking oost-Nederland.	GBLT	doorlopend	gbt.nl	 Openbaar document
33	BsGW — Belastingssamenwerking Gouwe/Limburg. Referentie voor grootschalige belastingssamenwerking (29 gemeenten + waterschap).	BsGW	doorlopend	bsgw-limburg.nl	 Openbaar document
34	Cocensus. Referentie voor belastingssamenwerking Noord-Holland.	Cocensus	doorlopend	cocensus.nl	 Openbaar document
Afvalverwerking (instrument 2)					
35	Circulus B.V. — jaarverslagen en organisatieprofiel. Al 12+ jaar actief voor 13 gemeenten. Doesburg, Duiven en Westervoort zijn aandeelhouder; Zevenaar nog niet.	Circulus B.V.	doorlopend	circulus.nl	 Openbaar document
Sociale dienst en zorginkoop (instrument 3)					
36	RSD De Liemers — Regionale Sociale Dienst. Bestaande GR voor Duiven, Westervoort en Zevenaar. Doesburg nog geen deelnemer.	RSD De Liemers	doorlopend	rsddeliemers.nl	 Openbaar document
37	Hart van Brabant — gezamenlijke zorginkoop Wmo en Jeugd. Referentie voor besparingspotentie €500k-1,5 mln/jaar.	Regio Hart van Brabant	doorlopend	regiohartvanbrabant.nl	 Geverifieerd via samenvatting
Ambtenarenpool (instrument 5)					
38	Mobiliteitscentrum West-Brabant. Referentie voor een functionerende ambtenarenpool in de Nederlandse praktijk (~10 jaar actief).	Gemeenten West-Brabant	doorlopend	Via VNG-publicaties flexibele arbeidsmarkt gemeenten	 Geverifieerd via samenvatting
Bestaande samenwerkingen Liemers					
39	1Stroom — ambtelijke samenwerking Duiven en Westervoort. Grondslag	1Stroom (Duiven/Westervoort)	doorlopend	1stroom.nl	 Openbaar document

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
	voor tweevoudige samenvoeging.				
40	ODRA — Omgevingsdienst Regio Arnhem. Uitvoeringsorganisatie voor alle vier gemeenten.	ODRA	doorlopend	odra.nl	 Openbaar document
41	VGGM — Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (GGD + veiligheidsregio).	VGGM	doorlopend	vggm.nl	 Openbaar document
42	GMR — Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Bestaand regionaal samenwerkingsorgaan voor ruimte, OV en energie.	GMR Arnhem-Nijmegen	doorlopend	groene-metropoolregio.nl	 Openbaar document

7. Praktijkstudies Nederlandse fusiegemeenten

Zeven fusiegemeenten zijn als praktijkreferentie bestudeerd op basis van openbare evaluaties, jaarverslagen en beleidsplannen.

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
43	Land van Cuijk — fusie Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill & Sint Hubert en Sint Anthonis per 1-1-2022. Beleidsplan 2023-2026. Gebruikt voor: frictiekostenoverschrijding 30-50%, ICT-integratieproblemen.	Gemeente Land van Cuijk	2022-2024	landvancuijk.nl — beleidsplan 2023-2026	 Geverifieerd via samenvatting
44	West Betuwe — fusie Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen per 1-1-2019. Gebruikt voor ambtelijke voorbereidingsduur.	Gemeente West Betuwe	2019-2024	westbetuwe.nl — raadsinformatie	 Geverifieerd via samenvatting
45	Hoeksche Waard — fusie Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen per 1-1-2019. Frictiekosten-referentie.	Gemeente Hoeksche Waard	2019-2024	gemeentehoekschewaard.nl	 Geverifieerd via samenvatting
46	Altena — fusie Aalburg, Werkendam en Woudrichem per 1-1-2019. Frictiekosten en ICT-integratie referentie.	Gemeente Altena	2019-2024	gemeentealtena.nl	 Geverifieerd via samenvatting
47	Groningen-Haren-Ten Boer — fusie per 1-1-2019. Gebruikt voor: identiteitsgaranties juridisch niet bindend voor nieuwe raad; democratisch draagvlak Haren.	Gemeente Groningen	2019-2024	groningen.nl — evaluatierapporten fusie	 Geverifieerd via samenvatting
48	Beemster-Purmerend — fusie per 1-1-2022. Gebruikt voor: 'Waardevol Beemster'-methodiek identiteitsbehoud, kernagenda-model, UNESCO-bescherming.	Gemeente Purmerend	2022-2024	purmerend.nl — raadsinformatie	 Geverifieerd via samenvatting
49	Eindhoven-Nuenen — fusiepoging gestaakt na draagvlakproblemen. Gebruikt als voorbeeld voor belang inwonersraadpleging vóór besluit.	Gemeenten Eindhoven/Nuenen	2022-2023	Binnenlands Bestuur en lokale media	 Geverifieerd via samenvatting

8. Ontvlochten ambtelijke samenwerkingen

Door de colleges aangehaald als waarschuwend precedent. In de weerwoordbrieven is het onderscheid benoemd tussen integrale ambtelijke fusies (die zijn ontvlochten) en de functioneel afgebakende constructie van de Liemers-Coalitie.

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
50	BAR Gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk) — integrale ambtelijke fusie, ontvlochten. Aangehaald als voorbeeld; structureel anders dan Liemers-Coalitie (integraal vs. functioneel afgebakend).	Gemeenten BAR	2013-2024	Binnenlands Bestuur / publieke berichtgeving	 Geverifieerd via samenvatting
51	De Kompanjie (Veendam-Pekela) — ambtelijke samenwerking, ontvlochten.	Gemeenten Veendam/Pekela	diversen	Publieke berichtgeving	 Geverifieerd via samenvatting
52	8KTD (Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel) — doorontwikkeld richting herindeling.	Gemeenten 8KTD	diversen	Publieke berichtgeving	 Geverifieerd via samenvatting
53	Duivenvoorde (Wassenaar-Voorschoten) — ontvlochten.	Gemeenten Wassenaar/Voorschoten	diversen	Publieke berichtgeving	 Geverifieerd via samenvatting
54	Werkorganisatie CGM (Cuijk, Grave, Mill) — doorontwikkeld naar fusie (Land van Cuijk).	Voormalige gemeenten CGM	diversen	Zie bron 43 (Land van Cuijk)	 Geverifieerd via samenvatting

9. Niet volledig verifieerbare bronnen — transparantieverklaring

Waarom dit onderdeel bestaat

Transparantie over beperkingen is een expliciete doelstelling van de indieners. De hieronder genoemde fouten zijn in het dossiertrajectesignaleerd en gecorrigeerd.

#	Publicatie / document	Auteur / uitgever	Jaar	Vindplaats / URL	Status
55	Citaat Allers: 'We hebben vreselijk ons best gedaan om iets te vinden... maar we hebben echt niets gevonden.' Dit exacte citaat is NIET traceerbaar naar een gepubliceerde bron. Het is een parafrase die als letterlijk citaat is gepresenteerd. GECORRIGEERD in definitieve documenten: vervangen door verifieerbare citaten uit bronnen 1 en 2.	Toegeschreven aan Allers (COELO)	n.v.t.	Niet geverifieerd als exacte bron	✗ Verwijderd uit definitief dossier
56	Verwijzing naar 'Beleidskader 2013' in besispunt 3 van het initiatiefvoorstel. Het geldende kader is 2019. GECORRIGEERD.	Indieners	2026	Correctie: zie bron 13 (Beleidskader 2019)	✗ Gecorrigeerd
57	VDL-rapport 'Nu of Nooit' beschreven als 'niet openbaar' in vroegere versies weerwoordbrieven. Dit was ONJUIST: het rapport is openbaar. GECORRIGEERD: aanval verschoven naar 'openbaar maar niet inhoudelijk geciteerd in zienswijzen'.	Indieners (fout)	2026	Zie bron 26	✗ Gecorrigeerd
58	Verwijzing 'Allers c.s. 2018' in enkele documenten. Geen zelfstandige publicatie uit 2018 gevonden. Vermoedelijk verwijzing naar werkzaamheden in die periode. Te vervangen door bronnen 1 (2014) en 3 (2021).	Toegeschreven aan Allers (COELO)	onzekeer	Niet geverifieerd	✗ Te vermijden — gebruik bronnen 1 en 3
59	Raming '260-370 verordeningen te harmoniseren bij fusie'. Schatting op basis van fusie-ervaringen elders; geen exacte primaire bron voor de Liemerse situatie. Indicatief.	Schatting indieners	2026	Indicatief — geen primaire bron beschikbaar	✗ Indicatieve raming — second opinion vereist

10. De vijf meest gebruikte kernbronnen

Dit zijn de vijf bronnen die het meest worden aangehaald en die de empirische kern vormen van het initiatiefvoorstel. Alle vijf zijn direct raadpleegbaar.

Ref	Bron	Kernbevinding in dossier	URL	Status
K1	Allers & Geertsema 2014 — ESB. 39 herindelingen, geen besparing.	<i>"Gemeentelijke herindeling om financiële reden is zinloos."</i>	binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/inclusiviteit/coelo-fusies-leveren-geen-geld-op	Geverifieerd. via samenvatting
K2	Allers & De Greef 2017 — COELO rapport. Belastingssamenwerking enige samenwerkingsvorm die bespaart.	<i>Grondslag voor instrument 1 (Liemers-Belastingorganisatie).</i>	coelo.nl/images/rapporten/Invloed_van_intergemeentelijke_samenwerking_op_gemeentelijke_uitgaven.pdf	Geverifieerd
K3	Allers c.s. 2021 — Me Judice. Opkomstdaling na herindeling.	<i>-2,2 procentpunt structureel; vijf verkiezingen later nog niet verminderd.</i>	mejudice.nl/artikelen/detail/gemeentelijke-herindeling-schaadt-lokale-en-nationale-democratie	Geverifieerd
K4	COELO Online Atlas 2025 — woonlastendata per gemeente.	<i>Duiven 875 / Doesburg 1.208 / Westervoort 1.011 / Zevenaar 1.050 euro. Verschil 333 euro.</i>	coelo.nl/online-atlas/online-atlas-gemeenten2025.php	Geverifieerd
K5	Jaarstukken 2024 Duiven — BBV-kengetallen.	<i>Weerstandsratio 5,53 (klasse A). Sterkste financieel profiel van de vier gemeenten.</i>	duiven.nl — raadsinformatie / jaarstukken 2024	Openbaar doc.